

Hanoj, s rušnou Starou čtvrtí, koloniální architekturou a prastarými tradicemi, je hlavním městem Vietnamu od roku 1010

Hanoj

- Úvod a mapa 60–61
- Jezero Hoan Kiem a okolí 62–63
- Vodní loutky 64–65
- Francouzská čtvrť 66–69
- Válečný turismus ve Vietnamu 68
- Procházka Starou čtvrtí 70–72
- Západně od jezera Hoan Kiem 73–75
- Zážitek: Popíjení bia hoi 74**
- Chrám literatury 76–79
- Ba Dinh a Západní jezero 80–83
- Další zajímavá místa v Hanoji 84
- Hotely a restaurace 246–249

**Reliéf koloniálního žalárníka
z věznice Hoa Lo**

Hanoj

Zatímco většina světa po skončení druhé světové války vzkvétala, potácela se Hanoj po další půlstoletí v bojích, následovaných studenou válkou a strádáním. Tato oběť obyvatel města k nám byla laskavá a Hanoj je dnes jedním z nejvíce fascinujících měst jihovýchodní Asie. Její Stará čtvrť, francouzské koloniální čtvrti, tisíc let staré chrámy a množství jezer mohou působit spíše jako fantazie než skutečnost.

Chodci by se měli mít na pozoru, ulice centra Hanoje jsou plné mopedů a motocyklů

Město se rozkládá na březích Rudé řeky ve druhé nejúrodnější oblasti Vietnamu a v centru prastaré kultury země. V šestém století, kdy byl Vietnam vazalským státem, zde Číňané založili osadu známou jako Tong Binh a později jako Dai La. Ly Thai To, zakladatel první velké vietnamské dynastie, sem v roce 1010 přesunul své hlavní město a osadu nazval Thang Long, „Město vzletajícího draka“, poté, co údajně zahlédl letět přes řeku zlatého draka. Císaři dynastie Nguyen přesunuli v roce 1804 hlavní město do Hue a Thang Long přejmenovali na Hanoj, ale Ho Či Min a zakladatelé moderního Vietnamu toto severní město v roce 1945 opět ustanovili hlavním městem celého státu.

Buldozery 20. století zde napáchaly málo škod. V rušné Staré čtvrti se život vylévá z jícnu dlouhých domů z 19. století na fantasticky přeplněné chodníky a ulice. Francouzská čtvrť, se svými klenoty indočínské architektury

NENECHTE SI UJÍT:

Procházku kolem malebného jezera Hoan Kiem 62–63

Báječné vylomeniny jedinečných vietnamských vodních loutek 64–65

Atraktivní koloniální architekturu francouzské čtvrti 66–69

Poznání bohaté minulosti země v Historickém muzeu 67 & 69

Připomínky konfliktů minulosti ve věznici Hoa Lo 69

Procházku pestrými ulicemi Staré čtvrti 70–72

Návštěvu první vietnamské univerzity v Chrámu literatury 76–79

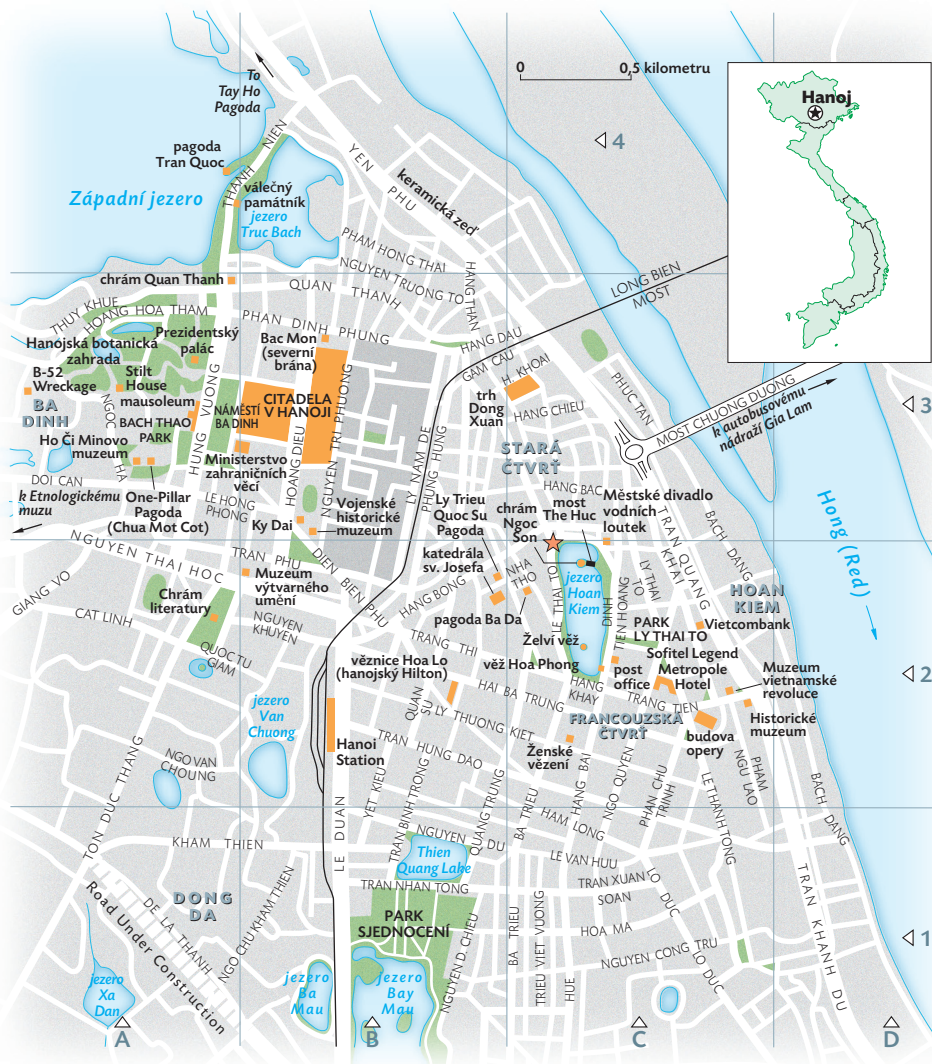
Návštěvu strýčka Ho v Ho Či Minově mauzeolu 80–81

a modernistickými vilami, evokuje pocit nostalgie po koloniálních časech bez ohledu na to, co si o kolonialismu myslíte.

Od konce osmdesátých let 20. století, kdy byly zahájeny hospodářské reformy *doi moi*, se hanojská infrastruktura zlepšila z odsouzeného stavu do stavu velkoleposti. Místní šéfkuchaři připravují jedno z nejkreativnějších fúzí východních a západních stylů, dostupných za přijatelné ceny. Muzea vystavují nejceňnější

artefakty země z oblasti antropologie, etnografie, památky na vládnoucí dynastie, revoluční dějiny a výtvarné umění. V této metropoli s téměř sedmi miliony obyvatel můžete bez problémů strávit celý týden a za celou tu dobu nemusíte natrefit na jednotvárné jídlo nebo prožít nudnou chvíli.

Množství zajímavých míst na severu země (viz strany 85–110) je snadné navštívit v rámci jednodenního výletu z hlavního města. ■

Jezero Hoan Kiem a okolí

Jezero Hoan Kiem leží jako medailon zelené vody v centru města. Jeho jižní okraj sousedí s koloniální francouzskou čtvrtí (viz strany 66–69), zatímco jeho severní část se dotýká legendární Staré čtvrti města (viz strany 70–72). Tato oáza o rozloze 10 hektarů je lemována promenádou plnou pouličních prodejců a podnikavců, milenců, hráčů šachů a turistů. Procházka kolem tohoto oduševnělého místa, oslavovaného v básních, písničkách a legendách obyvatel Vietnamu, je nejlepším úvodem do Hanoje.

Poté, co Rudá řeka změnila svůj tok, zůstalo zde toto jezero jako „suvénýr“ pro obyvatele města Thang Long

Hanoi

61

Informace pro návštěvníky

☎ Hanoi Toserco,
8 To Hien Thanh
☎ 04/3976-0066

Jezero Hoan Kiem

61 C2

☎ vchod
do chrámu
Ngoc Son poblíž
křižovatky ulic
Dinh Tien Hoang
a Lo Su

💰 \$

Podle místních Hanoj nepoznáte, dokud nepoznáte Hoan Kiem.

Hoan Kiem bylo kdysi částí Rudé řeky, ale někdy po roce 1490, kdy se koryto řeky posunulo, zde její část zůstala. Jezero získalo legendární status v 15. století za vlády Le Loie, kdy obrovská želva vzala císaři meč, kterým vyhnal čínská okupační vojska. Jezero dříve známé pod názvem Luc Thuy, „zelená voda“, bylo poté pojmenováno Hoan Kiem, což znamená „jezero navraceného meče“.

Jeho hlavní atrakcí je **chrám Ngoc Son** („nefritová hora“) stojící na malém ostrůvku poblíž severního břehu. Na vyvýšenině mezi dvěma vstupními sloupky stojí pěti-podlažní **věž** připomínající **štětce na tuš**. Sloupky jsou popsány čínskými znaky pro štěstí a bohatství a na věži samotné je nápis *Ta Thanh Thien*, což se překládá jako „psaní na blankytně modré nebe“.

Přejděte po červeném oblouku **mostu The Huc** a projděte kolem **pavilonů Dac Nguyet** („přijímání měsíce“) a **Tran Ba Ding** („tíšení

vln"), které ochraňují chrám ve směru od jezera. Za poněkud nezajímavou vstupní branou připomíná prostřední prostranství tři svaté patrony chrámu Ngoc Son, kterými jsou Van Xuong, strážce literatury, Quan Vu, mistr bojových

TIP ZNALCE:

V Hanoji vstaňte brzy, abyste si mohli zacvičit s místními. Na březích jezera Hoan Kiem spatříte místní cvičit taj-či, koordinovaný aerobik a badminton a také procházet se v hedvábném pyžamu.

– CATHERINE WORKMAN,
stipendistka National Geographic

umění, a Lac To, ochránce léčitelských umění. V nejnvtitnějším prostranství je vzdána pocta Tran Hung Daovi, hrdinovi ze 13. století, který na jezeře řídil loďní cvičení a později slavně vyhnal Mongoly.

Želví věž na ostrově na jihu údajně přivolává velké jezerní želvy kožnatky (viz dole). Jeden zachovalý a pozlacený exemplář váží 250 kg je vystaven v chrámu Ngoc Son.

Abyste poznali koloniální odkaz francouzské čtvrti, začněte u jižního okraje jezera Hoan Kiem, kde Francouzi s výstavbou začali krátce po roce 1882, kdy ostřeovali hanojskou citadelu. Všimněte si domu číslo 3 na ulici Hang Khay, jenž je pravděpodobně nejstarší dosud stojící koloniální budovou města.

U východního okraje jezera Hoan Kiem budete míjet **věž Hoa Phong** („poklidný vánek“), pozůstatek pagody Bao An, kterou Francouzi srovnali se zemí, aby získali prostor pro své koloniální stavby. Na druhé straně ulice Dinh Tien Hoang zabírá celou čelní stranu tohoto městského bloku pošta, poněkud chmurná stavba inspirovaná sovětským slohem, vměstnaná mezi dvě koloniální budovy.

V nedalekém **parku Ly Thai Toa** si všimněte osmibokého hudebního pavilonku z koloniálních dob. V roce 1954 Vietnamci toto místo pojmenovali na památku vítězství Le Loie nad nájezdníky z mingské Číny v roce 1427. Přestože byl v roce 1986 přejmenován na Park Indíry Gándhiové na počest dlouhodobého přátelství s Indií, byl jeho název v době příprav oslav tisícího výročí založení města v roce 2010 změněn zpět na park Ly Thai Toa. ■

Záchrana želv

Jezero Hoan Kiem nikdy nepřilákalo tolik pozornosti jako v době od března do června 2011, kdy byla z jezera zachráněna a ošetřena zdejší kožnatka, která byla následně vypuštěna zpět do jezera. Ta byla v minulosti spatřena tak vzácně, že mnozí lidé věřili, že tyto obří želvy jsou pouhou legen-

dou, ale o tomto obru o váze 170 kg se nyní věří, že je jedním z pouhých čtyř stále žijících exemplářů kožnatky Swinhoeovy a jediným, který stále žije v jezeře Hoan Kiem. Zranění této velké želvy pravděpodobně přivedilo znečištění a vysazení menších želv do jezera (druhu želva nádherná).

Vodní loutky

Vodní loutkářství je vietnamské umělecké představení s tisíciletou tradicí, jehož původ je pevně spjat s pěstováním závlahové rýže v deltě Rudé řeky. Živé loutky, vyřezané ze dřeva fikovníku, nabarvené a nalakované do vysokého, charakteristického lesku, se pohybují po vodním jevišti a odehrávají děj z pokladnice vietnamského folkloru a historie.

Dříve jako jeviště sloužilo zavodněné rýžové poličko nebo vesnický rybník, ale dnes se většina představení odehrává ve vodních nádržích v divadlech, jako je Thang Long v Hanoji. Vodní loutky se na rozdíl od marionet nebo maňášků, ovládaných shora, pohybují pomocí ponořených tyčí a lanek ovládaných loutkáři stojícími po pás ve vodě za průsvitnou oponou na jevišti. Při některých komplikovanějších výstupech ovládá jednu tyč několik lidí.

Loutkáři v dávných dobách zakládali spolky a před umělci z okolních vsí pečlivě střežili triky svého řemesla. Velmi důsledně si chránili především systém umožňující loutkám jejich dramatické pohyby. V neprůhledné vodě neuvidíte 3 až 4 metry dlouhé

TIP ZNALCE:

Nejlepším místem, kde představení zhlédnout, je divadlo Thang Long na východním břehu jezera Hoan Kiem. I pokud neumíte vietnamsky, je tu tolik akce, že podstatu děje pochopíte.

– BARBARA A. NOE,
hlavní redaktorka cestopisů *National Geographic*

nějš, vysoké asi 41 cm a postavené na plovcích dřevěné základně nebo na plováku ponořeném těsně pod vodní hladinou. Lyricky výrazné postavy jsou vyrobeny ze vzájemně spojených částí, což zajišťuje hbitost a eleganci. Zvláště pohyblivé jsou ruce a hlava, která může odlétnout, předepisuje-li scénář stětí.

V divadle Thang Long (viz stranu 264), hlavní vietnamské scéně tohoto umění, jsou pořádána 45minutová představení 17 epizod legend a mýtů, jako je navrácení magického meče zlaté želvě v jezeře Hoan Kiem králem Le Loi nebo tanec čtyř svatých zvířat (draka, lviho psa, fénixe a želvy) z vietnamské mytologie. Většina výstupů se také týká zkoušek, soužení a triumfu obyčejných lidí v jejich každodenním životě. Tradiční orchestr zajišťuje hlučný hudební doprovod a zpěvačky lidové opery cheo vyprávějí zpěvem dialogy a děj.

Téměř v každém loutkovém představení potkáte chudého rolníka vychloubajícího se svými kachnami, až jednu z nich chytí liška a uteče s ní na strom. Pravděpodobně také

Dovádění vodních loutek na vodním jevišti umožňuje systém ponořených tyčí a kladek

bambusové tyče se zařízením podobným kleštím, připevněnému k plováku každé loutky.

Přestože loutky mohou být vysoké až 102 cm a vážit až 16 kg, většinou jsou drob-

Vodní loutky ve svých parodiích oslavují vietnamský folklor s jeho kulturou, tradicemi a vírami

uvidíte loutky chlapců, kteří při plavání chytají žáby a vsedě na zádech vodního buvola hrají na flétnu.

Nejoblíbenější postavou mezi vodními loutkami je Teu, stále se usmávající kašpárek oblečený do bederní zástěry a vesty a s třemi chomáči vlasů trčícími z jinak holé hlavy. Strýček Teu je mistr jízlivosti a trochu

neotesanec, ale stejně tak je symbolem nezdolného vietnamského ducha.

Vodní loutkářství je oblíbené na severu a až do nedávné doby se na jihu hrávalo velmi zřídka. Při zvláštních příležitostech se konají představení v pagodě Thay za Hanojí (viz str. 91–92) na jevišti *thuy dinh* starém více než tři sta let.

Francouzská čtvrt'

Ať máte na francouzskou kolonizaci Vietnamu jakýkoli názor, okupaci přežilo mnoho nádherných budov, které můžete nyní obdivovat. Francouzi v Hanoji soustředili své architektonické poklady do dvou čtvrtí a ve dvou měřítkách – obytných a městských. Dokonce i pokud necítíte k hnutí *mission civilisatrice* (civilizační mise) žádné sympatie, budete těmito budovami pravděpodobně ohromeni.

Francouzská čtvrt'

 61 C2
www.tosercohanoi.com

Přímo východně od parku Ly Thai Toa stojí na ulici Ngo Quyen působivá vládní budova, dříve známá jako Banque d'Indochine. Tato budova ve stylu art deco z roku 1930 je seriózním symbo-

lem finanční stability. Všimněte si fúze východních a západních prvků ve formě čínských znaků pro štěstí a dlouhověkost v horní části budovy.

Zabočte doprava na ulici Ngo Quyen a po pravé ruce budete mít bývalý palác francouzského guvernéra Tonkinu. Budova postavená v roce 1918 v novobarokním stylu se sloupy s bohatým zdobením nyní slouží jako **vládní ubytovna**. Po nějaký čas zde v roce 1946 přespával Ho Či Min.

Dnešní návštěvníci se mohou raději ubytovat na druhé straně ulice v hotelu Sofitel Metropole (15 Ngo Quyen; viz kapitola Rady na cestu na straně 246), mezi jehož hosty patřil Charlie Chaplin, Graham Greene a Jane Fondová, kteří se ubytovali ve druhém podlaží této koloniální budovy z roku 1901. Povšimněte si dokonale čistého bílého exteriéru, jónských pilastrů, balkonu s balustrádami a zelenými okenicemi, charakteristickým prvkem francouzské koloniální estetiky.

Na konci ulice zahněte doleva na ulici Trang Tien, která vás doveđe k významné památce na francouzské architektonické dědictví, k **budově opery**. Tato stále využívaná budova (viz kapitolu Rady na cestu na str. 264) byla postavena v letech 1902 až 1911 a je nejokázalejší ze tří Francouzi navržených městských divadel ve Vietnamu.

Nevěsta využívající majestát koloniální budovy opery jako pozadí pro svatební fotografie

Po japonské kapitulaci v roce 1945 se před operou shromáždilo asi 20 000 obyvatel města a nad touto demonstrací převzal ve výstižné ukázce své síly kontrolu Viet Minh.

Historické muzeum

Historické muzeum (Bao Tang Lich Su) je nejmohutnější francouzskou koloniální budovou ve Vietnamu, mistrovským dílem indočínského stylu, který ve dvacátých a třicátých

vány v deltě Rudé řeky před dvěmi tisíci lety a používaly se na festivalech, při modlitbách za dešť a při svolávání do války. Všimněte si čtyř žab usazených na horní části dva tisíce let starého bubnu z Thon Bui. Vlevo od sbírký bubnů je dva tisíce let starý bronzový pohřební džbán z Yen Bai, pokrytý drobnými kopulovitými figurkami.

V prvním podlaží je mezi **předměty** z doby **dynastie Ly** želví stéla

Historické muzeum

 61 C2
 1 Trang Tien
 a 25 Tong Dan
 04/3825-2853
 Zavřeno
 v pondělí a od
 12 do 13.30 hod.
 \$
www.baotanglichsu.vn

Koloniální architektura

Francouzská koloniální architektura je zřetelněji vidět v Hanoji než v jakémkoliv jiném vietnamském městě a obdivování okenic a propracované dekorace na elegantních budovách města je pro návštěvníky skutečným potěšením. Mnohé z nejlepších budov města, jako

je Historické muzeum, navrhl proslulý francouzský architekt Ernest Hebrard (1875–1933). Mnoho těchto pěkných starých koloniálních budov již bylo nedávno zrekonstruováno do podoby jejich bývalé slávy a nyní slouží jako velvyslanectví a sídla velvyslanců.

letech 20. století rozvinul Ernest Hebrard. Exponáty muzea, mapující vietnamskou historii od období 500 000 let př. n. l. do čtyřicátých let 20. století, jsou důstojným protipólem majestátní budovy.

Od dokončení budovy v roce 1932 zde byly vystaveny předměty shromážděné členy institutu École Française d'Extrême-Orient, jehož symbol je ve formě reliéfu ztvárněn v horní části fasády osmiboké věže. Před vstupem projdete kolem stél, stúp a kamenných gongů na pravé straně budovy, odkud je dobrý pohled na její dlouhou zadní část s balkony.

Uvnitř vaše cesta mezi mnoha dobře prezentovanými exponáty začne **dobou kamennou** s teslicemi, sekerami a lebkami a brzy se setkáte s nejlepšími předměty z muzea, dongsonskými bubny. Tyto bronzové bubny byly odlé-

se vzpřímenou kamennou deskou, kterou vztyčil Ly Thuong Kiet při příležitosti otevření pagody Linh Xung v roce 1126, dlouhých 350 let před tím, než Le Thanh Tong zahájil tradici tohoto typu stél v Chrámu literatury (viz strany 76–79). **Předměty z dynastie Tran** oslavují bitvu na řece Bach Dang v roce 1288 panoramatickými malbami z roku 1979 a několika skutečnými kůly, s jejichž pomocí byla mongolská flotila potopena. Všimněte si také terakotových draků s vypoulenými očima a vyplazenými jazyky.

V horním podlaží je v rotundě vystaveno pískovcové **čamské umění**. Je zde replika nejvýznamnější vietnamské buddhistické sochy, tisícíruké a tisícíoké bohyně milosrdenství z pagody But Thap v Bac Ninh (viz str. 93). Socha není jako replika označena, což je ve vietnamských muzeích běžným jevem.

Válečný turismus ve Vietnamu

Je ironií, že místa spojená s válkami jsou pro návštěvníky země tak přitažlivá. To platí zejména ve Vietnamu, částečně zřejmě díky mnoha filmům, které byly o vietnamské válce natočené. Místa jako Čínská pláž, My Lai, tunely v Cu Chi, demilitarizované pásmo, Hanojský Hilton (věznice Hoa Lo) a Dien Bien Phu jsou na předních příčkách míst, která chtějí turisté navštívit.

Návštěvníci přicházející do válečného muzea v Hue 2. září, jež je vietnamským státním svátkem, jsou z mnoha generací

Tento zájem je pochopitelný u válečných veteránů, z nichž mnozí se chtějí vrátit na místa spojená s traumatickými vzpomínkami z doby před mnoha desetiletími v naději, že jim tato návštěva přinese klid od démonů stále sídlících v jejich myslích. Některé cestovní agentury se specializují na prohlídky pro veterány a jezdí sem mnoho bývalých vojáků, kteří chtějí opět navštívit místa, jež pro ně mají silný osobní význam.

Tento trend však nevysvětluje, proč se tisíce běžných turistů každý den stále sjíždí do Cu Chi (viz str. 214–216), aby si prohlédli tunely, jež hrály významnou roli v konečném výsledku války. V tomto případě to je čistá duchapřítomnost místních lidí, zrozená z potřeby a silné potřeby přežít, jež uchvacuje představivost návštěvníků. V Ho Či Minově Městě je nesmírně oblíbené Muzeum následků války (viz str. 204–205), jehož obsah je natolik silný, že dohání k slzám.

Z jiné perspektivy je pro návštěvníky Vietnamu téměř nemožné vyhnout se místům spojeným s válkami, neboť se nacházejí po celé zemi. V každé malé vesnici je válečný památník a řady náhrobků, jež slouží jako mrazivá připomínka devastace, kterou země trpěla.

Válečný turismus se neomezuje pouze na zahraniční návštěvníky. Jak se hospodářství Vietnamu zlepšuje a místní lidé mají dostatek peněz k poznávání své vlastní země, mnozí z nich navštěvují taková místa, jako je věznice na ostrově Con Son (viz str. 233), kde kruté zacházení francouzských a později amerických vězňů vedlo mezi vězni k neotřesitelné potřebě vzájemné solidarity. Takové návštěvy jsou mezi mladými Vietnamci zdrojem hrdosti a patriotismu.

Je ironií, že válečný turismus je v současné době ve Vietnamu velký byznys a hlavní faktor stále rostoucího počtu turistů přijíždějících do země.